U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **J. L. B.**, zastoupený JUDr. Ing. Martinem Kopeckým, daňovým poradcem se sídlem Zeleneč, Ježkova 639, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Brno, Masarykova 31, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2018, č. j. 9 Af 35/2016 – 40, o vyloučení soudkyně Nejvyššího správního soudu Mgr. Lenky Krupičkové z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 9 Afs 197/2018,

takto:

Soudkyně Nejvyššího správního soudu Mgr. Lenka Krupičková **není vyloučena** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 197/2018.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím Odvolacího finančního ředitelství ze dne 15. 3. 2016, č. j. 11803/16/5200-10424-700519 (dále jen „žalovaný“) bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Finančního úřadu pro hlavní město Prahu ze dne 19. 11. 2015, č. j. 7013771/15/2005-51521-108133, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Naposledy citovaným rozhodnutím byla žalobci podle § 250 odst. 1 písm. a) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), uložena pokuta za opožděné podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2010 ve výši 28.666 Kč. Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou, kterou se domáhal jeho zrušení. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2018, č. j. 9 Af 35/2016 – 40, bylo rozhodnutí žalovaného zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud projednává pod sp. zn. 9 Afs 197/2018.

[2] Po seznámení s obsahem spisu sdělila Mgr. Lenka Krupičková, jako soudkyně devátého senátu, příslušného dle platného rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu k projednání a rozhodnutí této věci, předsedovi zdejšího soudu skutečnosti, jež by dle

jejího názoru mohly eventuálně představovat důvod pro její vyloučení z projednávání a rozhodnutí předmětné věci. Uvedla, že předmětem sporu je posouzení zákonnosti uložené pokuty za opožděné tvrzení daně dle § 250 odst. 1 písm. a) daňového řádu z důvodu pozdního podání řádného přiznání k dani z příjmů fyzických osob za situace, kdy převážnou část příjmů žalobce činily příjmy ze závislé činnosti, přičemž vedle toho dosáhl žalobce i nepatrný příjem z kapitálového majetku. V návaznosti na to uvedla, že ve skutkově téměř identické záležitosti, byť ve věci jiných účastníků řízení (a s tím rozdílem, že se nejednalo o příjem z kapitálového majetku, ale o ostatní příjem), která je v současné době projednávána zdejším soudem pod sp. zn. 3 Afs 220/2017, zastupovala daňový subjekt jako advokát, tedy vypracovala žalobu a vyjádření ke kasační stížnosti. Při širším pojetí pojmu *„poměr k věci“* ve smyslu § 8 odst. 1 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) by tedy mohl být v uvedených skutečnostech spatřován důvod pochybovat o její nepodjatosti. Nicméně osobně se ve věci podjatá necítí. Uvedla, že nemá žádný vztah k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům. Pokud jde o *poměr k věci*, dle jejího soudu představují její předcházející písemná podání ve věci pod sp. zn. 3 Afs 220/2017 vyjádření právního názoru, což nepovažuje za důvod pro vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 197/2018.

[3] Předseda Nejvyššího správního soudu podle § 8 odst. 3 *in fine* s. ř. s. předložil posouzení otázky podjatosti třetímu senátu zdejšího soudu, který je dle platného rozvrhu práce povolán o této otázce rozhodnout.

[4] Předmětem posouzení je otázka, zda předcházející písemná podání soudkyně Mgr. Lenky Krupičkové, učiněná dříve při výkonu advokacie ve skutkově téměř obdobné záležitosti, která je nyní projednávaná Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 3 Afs 220/2017, představují důvod pro její vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci sp. zn. 9 Afs 197/2018 pro její *poměr k věci*.

[5] Podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, *jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[6] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci lze jen výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě. Podjatost sama zasahuje vždy do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost tento princip předpokládá. Samotný pojem *soudce* totiž s sebou nese atribut nezaujatosti a nestrannosti a bez toho, že by se předpokládal, nebylo by důvodu ani

konstituování soudní moci jako pilíře demokratické společnosti. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci tedy může v zásadě dojít teprve tehdy, lze-li usuzovat, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti existují pochybnosti, že bude schopen nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11; citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná z www.nalus.usoud.cz).

[7] Za *„poměr k věci“* ve smyslu citovaného ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. se považuje přímý zájem soudce na projednávané věci, zejména zájem na jejím výsledku. Vyloučen by byl rovněž soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem, než dokazováním při jednání nebo ze spisu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2014, č. j. Nao 389/2014 – 40, či ze dne 25. 8. 2016, č. j. Nao 193/2016 – 29; citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). *Poměr* vyloučené osoby *k věci* musí mít zcela konkrétní podobu a osobní charakter, aby mohl být dostatečně pádným důvodem, podmiňujícím vznik pochybnosti o schopnosti soudce nestranně přistupovat k věci a k úkonům jí se týkajícím (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2017, sp. zn. III. ÚS 187/10).

[8] V intencích předestřeného výkladu pojmu *„poměr k věci“* neshledává Nejvyšší správní soud v předmětné záležitosti důvod pochybovat o nepodjatosti soudkyně Mgr. Lenky Krupičkové.

[9] Obdobnou otázkou, tj. otázkou, zda dříve vyslovený právní názor soudce (zde advokátky) na právní otázku, která je předmětem řízení v posléze souzené věci, je důvodem pro vyloučení daného soudce z projednávání a rozhodování takové věci, se již dříve zabýval Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 2. 2. 2018, č. j. Nao 39/2018 – 12. V odkazované kauze navrhovatel konkrétně namítal, že *„šest jím označených soudců by mělo být vyloučeno z rozhodování nynější věci proto, že ve věci sp. zn. Vol 84/2017 na právní otázku, která je podle navrhovatele rozhodná i nyní, již zaujali jasný a důkladně vyargumentovaný právní názor. A že tedy logicky – jak je lidské povaze vlastní – mohou mít tendenci svůj již vyslovený názor hájit a setrvat na něm, i když by proti jeho správnosti byly vznášeny vážné výhrady.“* K tomu Nejvyšší správní soud uvedl. že „[n]*avrhovatelova obava je srozumitelná a pochopitelná, avšak vydat se jeho cestou by znamenalo, že u každé věci, kterou soudce rozhoduje, by se mělo předtím, než k rozhodnutí přikročí, zkoumat, zda a případně jaké právní názory na otázky, jež jsou v ní rozhodné, soudce zaujal v minulosti v jiných věcech, kde se tyto otázky vyskytly. Takovéto pojetí podjatosti by paralyzovalo fungování soudní moci a je nutno je z důvodů systémových odmítnout. Právní otázky se v rozhodovací činnosti zcela běžně opakují a justice je v podstatě založena na hledání správných odpovědí na právní otázky a setrvávání na nalezených odpovědích, nejsou-li relevantně zpochybněny.*“ Uvedený závěr byl vysloven obecně a není důvod, proč by neměl dopadat i na soudce, který určitý právní názor vyslovil v době, kdy byl advokátem. Ostatně názor vyjádřený z pozice nezávislého a nestranného soudce [viz zejména § 79 a § 80 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů] je zároveň nutno důsledně odlišovat od názoru vyjádřeného při výkonu

advokacie z pozice advokáta, jehož povinností je chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny (§ 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů), přičemž oprávněné zájmy klienta mají přednost před vlastními zájmy advokáta i před jeho ohledem na jiné advokáty [viz čl. 6 usnesení představenstva č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů (etický kodex), ve znění pozdějších usnesení]. Uvedená změna profese tedy *per se* nepresumuje setrvání na totožném názoru (ani to by však samo o sobě s ohledem na výše uvedené nemohlo rezultovat v závěr o podjatosti soudce).

[10] Pokud jde o právní otázku zmiňovanou Mgr. Krupičkovou, k jejímu věcnému posouzení a rozhodnutí je ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 3 Afs 220/2017 příslušný jeho třetí senát, který názorem vysloveným Mgr. Krupičkovou z pozice advokátky není nikterak vázán a o věci uváží samostatně.

[11] Další zákonem uvedené důvody pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. (poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům či další důvody pro vyloučení stran dřívějšího postupu či rozhodování soudce) v posuzované věci indikovány nebyly.

[12] Na základě uvedených skutečností třetí senát Nejvyššího správního soudu rozhodl, že soudkyně Mgr. Lenka Krupičková není vyloučena z projednávání a rozhodnutí věci vedené zdejším soudem pod sp. zn. 9 Afs 197/2018.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2018

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu